

pontosan ki voltak jelölve s a malmok helye is pontosan megvolt határozva.

Az egyik révről ezeket találtam az 1800. évi jegyzőkönyvben: „A malmoknak a hajdani katonai ispotál és most város épülete irányában Bánát felé nyúló révét, melyben első helyen Koren György, másodikon nemes Wolford József úr, harmadikon Nagy Pál József, negyediken Temesvári Mihály, ötödiken Milkovics János, hatodikon Csöveszki János úr, hetedikén Adám Mihály, nyolcadikon Böresök János, kilencediken Vekerdi Antal, tizediken Böresök Ferenc malmai forognak, megvizsgálta és úgy találta, hogy mivel még a bánátosi partig 52 ölnyi térség maradna, sem a hajózásnak, sem a halászatnak akadály nem vetődne, különben is a Tisza apadásával ezen malmok más helyre eresztetnek, holott Hódi úrnak malma a tizenegyedik helyen megférne, e szerint ezen tizenegyedik hely Hódi Imre úrnak átengedtetik“.

Levéltári adatok a szegedi halászatához. A városi tanács jegyzőkönyvéből néhány adatot ragadunk ki a halászat történetéhez. Nagyobbára olyan halászati módról szól ez a néhány adat, amelyet ma már nem ismernek Szeged környékén. Az 1800. évi jegyzőkönyv 1900. sz. alatt olyan halászatról beszél, melyek közül a két elsőt már egyáltalában nem ismerik. Szószertint idézzük a jegyzőkönyvet: „Vizsgálat alá vétetett a kiárendálendő nagy halászatnak kontraktusa is, mely jövedelemhez jövedőre minden apróbb: pirittyes, veiszes, kecés, tapogató stb. halászatok is a Maty hidig és bodoni halászaton kívül, sőt jövő első májustól ezen jövedelemhez fog kapcsoltatni a Marostói halászat is, melyről az új kontraktusban emlékezet fog tétetni“. A veiszékről még egyszer tétetik említés, mikor is Váradi Antal fakereskedő arról panaszkodik, hogy a vízi malmok és halászó rekeszek miatt nem tudják Bereg- és Ungmegyék-ből a fát lehozni. Még egy adatunk van a Matyéri halászatról ugyancsak ebből az esztendőből. Amikor is „Jerney József a Matybeli halászatnak arendátora engedelmet kér, hogy a Maty parton a vendégfogadó istállója mellett csekély épületet tétethessen, ahol hálókat szárítani lehessen“. A kérést a tanács „megvétette“ s így a bérlő a halásztanyát nem rendezhette be.

Banner János.

A kilences szám a debreceni ember babonájában.

Bár a debreceni ember alapjában nem babonás, mégis él lelkében egy néhány őseitől rámaradt babona, melyekben ha nem is hisz, de elmondja, tartja és szorultságában alkalmazza. Ha nem használ, annak szerinte az az oka, hogy nem hiszi, vagy közelében van néhány hitetlen.

A babonában ritkán a hármas szám, de leginkább a kilences szám a döntő.

Erre bemutatok néhány népi babonát.

1. Ha valamely gyermeket megrontanak, fürdőt kell neki készíteni. A fürdő készül kilenc kútból hozott vízből. De a vízhozónak nem szabad köszönni senkinek, nem szabad széjjel mézni, hanem egyenesen menni. A vízbe tesznek 9 sírhalomról hozott földet, kilenc deszka kerítésből vá-

gott szilánkot. Ezt jól megfőzik, mikor lehiggadt, a routásban levő gyermekeket benne megfürösztik.

2. Ha a szoptatós asszonynak meghal a gyermeke és emléje megdagad, kilenc sírdombról vesznek egy-egy csipet földet, azt ráteszik az asszony emléjére és eloszlik a teje, lelappad az emléje.

3. Ha az ember a tyúkólban megrakodik tyúktetűvel. A kút kávéát kilencszer kell körüljárni és ezután belenézni: ekkor a tetű elmegy az emberről.

4. Ha valaki testén *támadás* (kelés) lesz, Szent György napja előtt nyársra húzott és megszáritott göröngyi béka orrával kell a daganatot kilencszer *körülkeríteni* és aztán ugyanezzel rája keresztet vágni és akkor a daganat elmúlik.

5. A szömölcsöt cérnával kilencszer göresre körül kell kötni. Az így keletkezett göresös cérnát az eresz csepegőbe kell elásni és az kilenc hét mulva elrohad, de ekkorra a szömölcs is elmúlik.

6. Ha a gyermek megijjed, kilencszer kell vizet itatni vele. Ha nem akar inni, akkor is bele kell diktálni, hacsak egy-egy kortyot is, mert különben halálos beteg lesz.

7. Ha a tyúk nem tudja eltojni tojását és ha épen a tojás keresztben van benne akadva, akkor a létra foga közt kell a tyúkot kilencszer átvenni: a tojás megfordul benne. Ahol létra nincs, ott az asszonyok terpesz állásban állanak és tyúkot a lábak közt a bokájuk táján körözve veszik át kilencszer és ekkor is azt hiszik, hogy megfordul a tojás a tyúkban.

8. Ha az ember a haragosát elakarja emészteni, kilenc pénteken bőjtöljön rá és az hamar el fog pusztulni a „rábütölis“-től.

9. Ha javasasszony, bába, cigányasszony jár az udvarban, mikor távozik, kilenc kis darab sőt, kilencszer egymásután kell utánna dobni, akkor nem tud megrontani senkit.

A kilences számnak nemcsak a Magyar Alföld népe babonájában, hanem ráolvasásában, közmondásaiban, sőt nótáiban is nagy szerepe van; ezt kutatni nagyon hálás feladata a magyar ethnográfusnak.

(Debrecen.)

Ecsedi István.

Régi utazások Magyarországon.

(Kohl I. G. 1842-i magyarországi utazásának második közlése. Első közlés a I. sz. 54—58. oldalán.)

63. I. Szent-Miklóson és Kapuváron utaztunk keresztül, anélkül, hogy valami emlékeztetést észrevettünk volna. Egyik községben feltűnt nekem a magas tüskesővény; a sövénykerítés élén nagy mennyiségű tüske volt felhalmozva, úgy hogy egész tüsketetőt képezett, amelyen a félelmes farkas nem tud könnyen keresztül jönni. Ez a tövis-sel való körülkerítés épen így van szokásban egész Dél-Oroszországban. Ezt tartják a legkönnyebb és legjobb védőeszköznek a farkas ellen...

Ezen a vidéken kezdődik a szép magyar dohány természetése. A leghíresebb magyar dohányfajták egyikét termi ez a vidék, így pl. az általánosan kedvelt „Lettinger“-t.